

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IV. De causis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

n. 9. Abb. n. 7. vbi regulam tradit ex Bartol. l. 1. §. si plures, ff. de exercitoria actione, vbi consilium requirendum est ab eo, qui officij particeps est, absque eius assensu gesta non valent.

CAPITVLVM IV.

De causis.

PARAPHRASIS.

Si causa alicui delectur, intra certum tempus expedienda, post lapsum eius temporis expirat iurisdictione delegati, nisi partes communi consensu præfixi temporis terminum prorogant.

S V M M A R I V M.

1. Si causa committitur iudici delegato intra certum tempus definienda, eo lapsa expirat iurisdictione & commissio eius: non item, si iudici ordinario Superior eius ita talem causam decidendam præcipiat.
2. Possunt tamen partes terminum à delegante præfixum prorogare, nisi delegans prohibuerit, vel ob bonum publicum terminus sit præfixus.
3. Iudex delegatus reum ob contumaciam excommunicare potest.
4. Iudex teneatur delinquentibus pœnam imponere, qua legibus definita est, neque potest in aliam mitiorem commutare, aut dispensare, si sit inferior Principe.
5. Potest tamen propter particulares circumstantias minuentes vel aggravantes pœnam arbitrari, seu interpretari.

NOTANDVM I. Si Iudici delegato tempus præscriptum sit, intra quod causam definire debeat, censetur esse forma substantialis, qua non obseruata expirat mandatum & commissio eius. Sin verò Iudici habenti iurisdictione ordinariam Superior eius præcipiat, vt talem causam intra certum temporis terminum expediat, malè agit differendo, sed valet sententia etiam postea lata. Ita no-

tauit hîc Decius n. 9. Ratio discriminis: Quia in priore casu Superior delegato dat iurisdictionem eius causæ, & quidem limitatè secundum formam commissionis ac mandati. In posteriore autem casu Superior Iudici dat iurisdictionem eius causæ, sed modum tantum tempestiuæ expeditionis præscribit. Qui modus seu conditio substantialis censerî non debet, cum non faciliè existimandum sit, Superiorem iurisdictionem concessam alicui adimere, seu ad se reuocare velle. Videri potest Gl. in Clem.

NOTANDVM II. Tametsi terminus expediendæ causæ à delegante præfixus sit, tamen partes communi consensu vterius prorogare seu extendere possunt. Ita habetur in l. 2. §. Si & Iudex, ff. de iudic. & docent Canonistæ in c. super eo, 12. de appell. Ratio est. Quia terminus causæ citius expediendæ in fauorem partium constitutus videtur: ergo huic suo fauori renuntiare possunt, arg. c. ad Apostolicam, 16. de Regular.

Excipe primò: Nisi delegans prohibuerit, ne terminus prorogaretur, cit. l. 2. §. Si & Iudex.

Excipe secundò: St appareat, non ob partium fauorem, sed ob bonum publicum terminum temporis præfixum esse, quia specialiter interfit v. g. Ecclesiæ, vt controuersia aliqua beneficialis citò expediatur, sicuti Decius notauit cit loco. Quæ ipsa causa est, quòd terminus à iure communi definitus litibus seu controuersis ciuilibus expediendis, à partibus prorogari non possit, cum iurium communium publicus fauor sit, vt docent DD. in l. properandum, 13. C. de Iudicij. Est autem tempus litibus finiendis constitutum triennium, cit. l. properandum. Idque etiam secundum ius canonicum obseruandum esse, existimat Barbatia hîc col. 2. quandoquidem l. illa properandum correctâ non reperitur, atq; Reip. vtile est, vt controuersia, quàm fieri potest, celeriter definiantur, c. 2. de sent. & re iudic. Sed contrarium docet Gl. in cit. l. properandum, vers. Item quid, arg. c. penult. de iudic. quæ difficultas ibi examinabitur cum Gl. ver. non obstante.

His verò addendum: Si Iudici delegato

tempus definitum sit, intra quod causam definire, seu expedire debeat, id trahendum non esse ad executionem sententiæ: Quin etiam post lapsum eius temporis exequi poterit; cum iurisdictione eius omnino finita non sit, arg. c. significasti, 7. hoc tit. & tradit hinc Ioan. Andr. n. 19. Abb. cit. c. significasti n. 2. & sumitur ex c. quærenti, 26. infra eod. Sed secus dicendum, si terminus præfixus sit iurisdictioni delegati, cum etiam executio sententiæ iurisdictionis actus sit.

§. Illis etiam.

SI partes à delegato Iudice legitimo modo citatæ, accedere vel eiusdem mandato parere recusent, pœnam eis infligere debet, si quæ iure canonico definita sit; alioquin pro qualitate delicti, & causæ, arbitriam imponere.

NOTANDVM I. Duplex esse potest contumacia rei; una in non veniendo, cum citatus fuit; altera in non parendo Iudicis mandato. Et esse priorem ac veluti duplicem contumaciam, quæ in non veniendo est, ex communi tradit Decius super rubr. de iudic. not. 7. Barbatia hinc col. 7. Ob utramque autem, si reus in contumacia perseveret, excommunicationis sententia infligi potest, teste Decio ubi supra, Barbatia col. 8. & Felino num. 9. ubi ait, omnem delegatum Iudicem coërcitionem aliquam habere, ita ut si aliæ pœnæ, aut mulctæ non sufficiant, excommunicare possit, arg. c. ex literis, 29. hoc tit.

NOTANDVM II. Iudex tenetur delinquentibus pœnam imponere, quæ legibus definita est: Neque potest in aliam mitiorem commutare, aut dispensare, si sit inferior Principe. Et habet id locum etiam in Iudice ordinario, si dispensandi potestas in lege Superioris concessa ei non sit, uti constat ex l. 1. ff. ad SC. Turpillian. & contra Gl. hic ver. eandem infligas, docet Ioan. Andr. n. 4. Abb. n. 16. Barbatia col. 8. Menoch. in arbitrarijs qq. casu 96. n. 10. & seqq. Farinac. in praxi criminali, tract. 13. q. 17. n. 3. S. Th. 2. 2. q. 67. a. 4. Porro tamen Iudex pœnam legi-

bus decretam minuere non possit dispensando, multò minùs augere; nihilominus, propter particulares circumstantias minuentes, vel aggravantes, arbitrari seu interpretari potest, non recedendo à mente legislatoris (quippe qui omnes casus particulares prævidere non poterat) seu iorem aut mitiorem pœnam inferendam esse, uti bene docet Abb. cit. n. 16. & sumitur ex l. aut facta, 16. ff. de pœnis.

CAPITVLVM V.

Præterea.

PARAPHRASIS.

Si causa alicui delegata sit, tamen si partes nullum à delegatè mandatum acceperint, neque in literis expressum sit, quòd Iudex delegatus contumaces punire, eisque censuram inferre possit, nihilominus ea auctoritate delegantis exercere potest; Nam eo ipso quòd causa alicui commissa est, censentur alia omnia commissa, quæ ad causam expediendam pertinent, seu necessaria sunt.

SUMMARIVM.

1. *Iudex ordinarius & delegatus pœnas imponere potest iuxta causæ ac delicti qualitatem.*
Non tantum partibus contendentibus, sed etiam testi falsum dicenti in iudicio, si per hoc iurisdictioni delegati impediatur, vel retardetur.
2. *Concesso vno, censentur concessa alia omnia, sine quibus illud expediri non potest.*
3. *Et vice versa prohibito vno censentur etiam prohibita reliqua, per quæ pervenitur ad illud.*

NOTANDVM I. Non tantum Iudex ordinarius, sed etiam delegatus pœnas imponere potest, iuxta causæ ac delicti qualitatem, Quia alioquin eius potestas inefficax foret, ac parum timeretur. Neque de hoc dubitari potest, si sermo sit de partibus con-